

AKORDI

Metsäpeura ja tuulivoimakehitys törmäyskurssilla

Tilannekuvaus ja polkuja jännitteiden
ratkaisemiseksi Keski-Pohjanmaalla

Juha Kotilainen
Thomas Banafa

T/H SÄÄTIÖ

RELEX
Foundation

Tiivistelmä:

- Nopeasti lisääntynyt tuulivoima on tuonut vihreää energiaa ja investointeja useille Keski-Pohjanmaan kunnille, mutta sen yhteisvaikutukset ovat riski alueen metsäpeurapopulaatiolle.
- Viranomaisten määrittelemät uudet Natura-alueiden suojavyöhykkeet metsäpeuroille ovat jähdyttäneet paikallisen tuulivoimakehittämisen.
- Kunta- ja hankekehittäjät ovat kyseenalaistaneet viranomaisten tulkinnan ja sen taustalla olevat selvitykset; suojavyöhykkeet on koettu ylireagointina.
- Nopeasti kärjistynyt tilanne on johtanut koveneviin äänensävyihin, kasvavaan epäluottamukseen sekä juridiselle polulle, jonka seuraukset eivät palvele kenenkään etuja.
- Juridista polkua nopeampi ja kestävämpi ratkaisu olisi edetä yhteistoiminnallisen hallinnan ja fasilitoidun vuoropuhelun kautta, joka mahdollistaa harkitumman etenemisen eri toimijoiden välillä.

© Juha Kotilainen, Thomas Banafa

ISBN (web): 978-952-7599-18-1

ISBN (print): 978-952-7599-19-8

Taitto Mika Ruottinen

Akordi Oy:n julkaisuja

Maaliskuu 2026

Johdanto

Vihreä siirtymä konkretisoituu paikallisesti erilaisina vihreän teollisuuden laitoksina ja voimaloina sekä niihin liittyvänä infrastruktuurina, jotka näkyvät ja kuuluvat maisemassa. Yhtäältä nämä hankkeet ovat osa laajempaa pyrkimystä puuttua nyky-yhteiskunnan ilmastopäästöihin ja voivat tarkoittaa merkittäviä taloudellisia mahdollisuuksia monille niistä hyötyville kunnille. Toisaalta ne aiheuttavat myös negatiivisia vaikutuksia joillekin paikallisille ihmisryhmille, lähiympäristölle ja esimerkiksi paikkasidonnaisille eläinlajeille. Hyvällä suunnittelulla voidaan välttää monet ongelmat, mutta hankkeiden määrän ja niiden yhteisvaikutusten kasvaessa eri hallinnon tasoilta ja toimijoilta tulevien tarpeiden yhteensovittaminen on käynyt entistä vaikeammaksi.

Vihreän siirtymän eteneminen näkyy vireillä olevien hankkeiden määrässä ja kaavoituksessa esimerkiksi Keski-Pohjanmaalla, josta on muodostumassa Suomen merkittävimpiä vihreän siirtymän teollisuuden keskittymiä. Alueelle on suunnitteilla ja rakenteilla muun muassa vetyteollisuutta, akkuteollisuuden arvoketjua, aurinkovoimaa ja erityisesti tuulivoimaa (EK, 2025). Toteutuessaan hankkeilla on toivottujen ilmasto- ja talousvaikutusten lisäksi merkittäviä muita koettuja ja konkreettisia paikallisia vaikutuksia, jotka liittyvät usein alueen ominaispiirteisiin (Peltonen ym., 2024). Yksi herkimmistä vastakkainasettelua aiheuttavista kysymyksistä onkin ollut tuulivoimarakentamisen mahdollinen vaikutus juuri tällä alueella ominaiseen metsäpeuraan (*Rangifer tarandus fennicus*).

Suomen alkuperäislajistoon kuuluva metsäpeura hävisi Suomesta 1900-luvun alussa liiallisen metsästyksen vuoksi, mutta palasi sotien jälkeen takaisin itärajan takana säilyneistä populaatioista (Pulliainen ja Leinonen, 1990). 1980-luvun taitteessa tehdyt palautusistutukset laajensivat metsäpeuran levinneisyysaluetta ja nykyään laji on luokiteltu silmälläpidettäväksi (Hyvärinen ym., 2019). Suomessa metsäpeuroja elää kahdessa merkittävässä osakannassa: Kainuussa noin 700 yksilöä ja Suomenselällä noin 2000 yksilöä (Luke, 2025, 2024). Kainuussa kanta on kuitenkin laskenut viime vuosina huomattavasti ja Luonnonvarakeskuksen (Luke) mukaan Suomenselällä on tällä hetkellä EU:n ja tunnetusti maailman ainoa vakaa *Fennicus*-alalajin metsäpeuran osakanta, jonka merkitys on siten koko alalajin säilymiselle keskeinen. Osakannan esiintyminen Suomenselällä painottuu Keski-Pohjanmaan ja osin Keski-Suomen,

Etelä-Pohjamaan ja eteläisen Pohjois-Pohjanmaan alueille. Koska metsäpeuran elinympäristövaatimukset vaihtelevat vuodenaikojen mukaan, lajille on tyypillisiä pitkät jopa satojen kilometrien mittaiset muuttomatkat kesä- ja talvilaidunten välillä.

Ihmistoiminta vaikuttaa metsäpeuran elinvoimaisuuteen eri tavoin sekä suorasti että epäsuorasti (Paasivaara, 2022; MMM, 2023). Lajin herkkyys ihmistoiminnasta aiheutuvalle häiriölle vaihtelee vuodenvaihtelun ja yksilön statuksen mukaan. Vasonta-aika on tyypillisesti häiriöaltteinta aikaa, jolloin vasovat metsäpeuranaaraat, eli vaatimet, välttelevät ihmistoiminnasta aiheutuvaa häiriötä ja hakeutuvat vasomaan rauhallisille alueille. Siksi erityisesti Suomenselän Natura-alueet on todettu metsäpeurojen kannalta tärkeiksi tämän osakannan menestymiselle (Paasivaara, 2022). Metsäpeura on riistalaji suojelualueiden ulkopuolella, mutta Natura-alueilla sen elinvoimaisuutta ei saa heikentää merkittävästi. Nopeasti kasvaneen tuulivoimarakentamisen tullessa lähelle näitä vasomisen kannalta tärkeitä Natura-alueita on keskusteluun noussut voimaloiden kumulatiiviset ja sijoituspaikkaa pidemmälle kantautuvat vaikutukset (Tolvanen ym., 2025: 40; Yle, 2026).

Tuulivoiman vaikutuksista metsäpeuraan ei ole toistaiseksi saatavilla suoria tutkimustuloksia, mutta peuran muiden alalajien kohdalla tehdyt tutkimukset osoittavat merkittäviä häiriövaikutuksia (esim. Tolvanen ym., 2023). Niiden perusteella merkittäviä heikentäviä vaikutuksia on voitu pitää mahdollisina. Vaikutuksiin liittyvään epävarmuuteen ja varovaisuusperiaatteeseen nojaten Luke sekä sen tulkintaa seuranneet alueelliset ympäristöviranomaiset ovat todenneet, että tärkeille lisääntymisalueille tulisi jättää viiden kilometrin laajuiset rakentamattomat suojavyöhykkeet. Juuri nämä Natura-alueisiin liitetyt suojavyöhykkeet ovat muodostuneet keskeiseksi kysymykseksi Keski-Pohjanmaalla kehitettävälle tuulivoimahankkeille viimeisen kolmen vuoden aikana (esim. Kauppalehti, 2025; Keskipohjanmaa, 2025).

Uudelleen määritellyt Natura-alueiden suojavyöhykkeet ovat kuitenkin sijaintinsa vuoksi käytännössä estäneet hankekehittäjien mahdollisuudet rakentaa uusia tuulivoimaloita laajalti, esimerkiksi Kaustisen seutukunnassa. Viranomaisten tulkintaa ja sen taustalla olevia selvityksiä on haastettu hanke- ja kuntakehittäjien taholta, jotka ovat pitäneet suojavyöhykkeitä kohtuuttomina, epäreiluina ja kunnan muita keskeisiä intressejä rajoittavana. Tuulivoiman lisärakentamista kannattavien arkikokemukset metsäpeurasta eivät myöskään aina ole vastanneet kuvaa tuulivoimaloita säikkyvästä lajista. Olemassa olevasta tiedosta tehdyt erilaiset tulkinnat ovat aiheuttaneet epäluottamusta. Koska kysymyksistä ei ole saavutettu jaettua ymmärrystä eikä yhteisesti hyväksyttyjä vaihtoehtoja suojavyöhykkeille ole löytynyt, hankkeiden edellytyksiä on ryhdytty ratkaisemaan muiden keinojen, kuten oikeusjärjestelmän, kautta (esim. Vaasan hallinto-oikeus, 2025).

Niin kehitys- kuin suojelupaineen kasvaessa samanaikaisesti tilanne on alueella selvästi konfliktoitumassa, mikä näkyy muun muassa puhetapojen jyrkentymisenä ja tuulivoimahankkeisiin kohdistuvien valitusten lisääntymisenä. Huolimatta erilaisista lähtökohdista, kaikilla keskeisillä toimijaryhmillä on kuitenkin tahtotila edetä tilanteessa rakentavasti. Nykyinen kehityskaari ja asetelma koetaan henkisesti raskaaksi eikä sen nähdä palvelevan kenenkään etua etenkin pitkällä aikavälillä.

Tässä julkaisussa avataan nopeasti kehittynyttä tilannetta Keski-Pohjanmaan, tuulivoiman ja metsäpeuran kontekstissa eri näkökulmista sekä ehdotetaan ensimmäisiä jatkoaskelia jännitteiden purkamiseksi. Tapaus on tärkeä, koska se ilmentää laajemminkin vihreään siirtymään liittyviä hankauksia; haasteet eivät rajaudu vain metsäpeuraan ja tuulivoimaan. Julkaisun taustalla on TAH-säätiön ja RELEX Säätiön rahoittama, Akordin toteuttama hanke, jonka tavoitteena on levittää, skaalata ja vakiinnuttaa uusia yhteistoinnallisia toimintamalleja vihreään siirtymään liittyvien konfliktien käsittelemiseksi (Kangasoja, 2025). Julkaisua varten Akordi toteutti vuoden 2025 lopulla luottamuksellisia haastatteluja ja kävi keskusteluita Kaustisen seutukunnan alueella eri toimijaryhmien kanssa.

 Metsäpeuran levinneisyys
 Kaustisen seutukunta

Taustakartta ja kuntarajat:
MML (2026)

Levinneisyysalue:
muokattu Helsingin
Sanomien uutisesta
(2022)

Jännitteiden rakentuminen eri näkökulmista

Kokemukset ylireagoinnista ja epäreiludesta turhauttavat kunta- ja hanketoimijoita

Suomessa kunnilla on keskeinen rooli vihreän siirtymän ja tuulivoiman edistämässä kaavoituksen ja alueellisen päätöksenteon kautta. Kuntatoimijoiden näkökulmasta tuulivoiman rakentamista perustellaan useilla argumenteilla, joista keskeisimpiä ovat tuulivoiman alueelle tuomat tulot esimerkiksi kiinteistöverojen, investointien sekä työpaikkojen ja urakoiden muodossa. Monille muuttotappiokunnille tuulivoima onkin tarjonnut harvinaisen mahdollisuuden tulojen kasvattamiseen ja jopa tuloveroprosenttien laskemiseen. Tuulivoimaa edistetään kunnissa myös laajemmilla yhteiskunnallisilla perusteluilla, kuten Suomen ilmastotoimien tukemisella sekä energiaomavaraisuuden parantamisella.

Kaustisen seutukunnassa metsäpeuran ja tuulivoiman yhteensovittamisen suurimmaksi haasteeksi on kuntakehittäjien näkökulmasta muodostunut Natura-alueisiin liittyvä viiden kilometrin suojavyöhyke, jonka on käytännössä koettu estävän tuulivoiman lisärakentamisen. Tilanne on tuulivoimaa edistäville kunnille hankala: vaikka hankkeita on paljon eikä kaikkien toteutuminen ole todennäköistä, viranomaisten tulee arvioida niiden kokonaisvaikutuksia sen oletuksen pohjalta, että ne toteutuvat. Tuulivoimaa tukeville kuntapäätäjille on syntynyt tunne, että viranomaisten varovaisuusperiaate on johtanut turhan hätäiseen ylireagointiin, eivätkä viranomaiset ole olleet halukkaita keskustelemaan muista ratkaisuista, kuten vaikutusten lieventämisestä tai niiden kompensoimisesta.

Kuntapäätäjien keskuudessa tilanne on synnyttänyt kokemuksia epäreiludesta ja lisännyt epäluottamusta niin viranomaisiin kuin heidän tulkintojensa taustalla olevia metsäpeuraa koskevia tutkimuksia ja paikoin myös yksittäisiä tutkijoita kohtaan. Epäluottamus ja tulehtuneet välit ovat johtaneet tutkijoiden asiantuntemuksen ja heidän esittämiensä perustelujen kyseenalaistamiseen. Tuulivoimaa kannattavien toimijoiden arkikokemukset metsäpeurakohtaamisista eivät myöskään ole tuntuneet tilanteessa vastaavan tutkimusten viestiä voimaloita välttelevästä lajista. Esimerkiksi valokuvat ja videot metsäpeurasta tuuliturbiinien lähetyvillä leviävät erilaisissa sosiaalisen median ryhmissä.

Jännitteiden taustalla vaikuttavat lisäksi metsäpeuraa laajemmat kysymykset ja aikaisemmat kokemukset. Osa kuntakehittäjistä kokee, että kunnan asioihin ja autonomiaan on puututtu liikaa ulkopuolelta – kuntien tarpeita ei kuunnella, eikä heidän intressejään kunnioiteta. Kunnissa halutaan painottaa tarvetta kehittää aluetta siten, että sekä metsäpeura että tuulivoima voivat elää ja kehittyä rinnakkain. Kuntien näkökulmasta nyt metsäpeurakysymys on kuitenkin ajanut muiden tärkeiden ulottuvuuksien yli ilman riittävää pyrkimystä yhteensovittamiseen. Maaseutua on aiemmin kritisoitu eri tahoilta ilmastopäästöjen aiheuttamisesta esimerkiksi lihan- ja maidontuotannon yhteydessä, mutta nyt, kun kunnissa olisi halua edistää puhdasta energiantuotantoa, kritiikki koetaan kaksinaamaiseksi.

Konfliktoituva ja juridisoituva prosessi sekä sen seurauksena hidastunut tuulivoimakehitys koetaan taloudellisesti merkittäväksi riskiksi ja myös yhteiskunnallisia ilmastotoimia haastavana tekijänä. Monilla kuntakehittäjillä on huoli siitä, että ajallisesti rajalliseksi koetut investointi-ikkunat voivat sulkeutua ja sijoitukset ohjautua muualle. Nykyinen järjestelmä on myös suosinut nopeimpia kuntia, kun yhteisvaikutukset ovat jäämässä hitaammin etenevien vastuulle ratkaistavaksi. Tilanteeseen on toivottu apua useiden kuntien voimin myös hallinnon ylätasolta, jolla pyritään saamaan ohjausta alueelliseen viranomaisnäkökulmaan. Sen sijaan vuoropuhelua kuntakehittäjien ja alueellisten viranomaisten välillä ei juurikaan ole ollut, joka on tyypillistä Suomen nykyisessä kehitysmallissa.

Epävarmuudet ohjaavat ja haastavat ympäristöviranomaisia ja metsäpeuratutkimusta

Alueellisilla viranomaisilla (entiset ELY-keskukset) on keskeinen rooli tuulivoimarakentamisessa erityisesti luvitusprosesseissa ja ympäristövaikutusten arvioinnissa. Metsäpeuran, Natura 2000-verkoston ja tuulivoiman yhteensovittamista koskevassa kysymyksessä viranomaisten kriittinen tulkinta nojaa Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisuihin, joiden perusteella ei saa jäädä epäilystä siitä, että Natura-alueille aiheutuu merkittäviä vaikutuksia hanketoiminnasta. Jos merkittäviä vaikutuksia metsäpeuralle Natura-alueella ei voida poissulkea, hankkeen toteutuminen vaatii valtioneuvoston päätöksen, että hanke on toteutettava heikennyksistä huolimatta. Tällöin päätöksessä määrätään toimenpiteistä millä luonnonarvoille aiheutuvat heikennykset voidaan korvata. Käytännössä tämä voisi tarkoittaa uusia suojelualueita, mutta koska niiden kupeeseen ei saisi rakentaa tuulivoimaa, tämä olisi hankala toteuttaa.

Viranomaisten tulee tehdä päätöksensä parhaan saatavilla olevan tutkimustiedon pohjalta, minkä vuoksi heidän tulkinnoillaan on suora yhteys Suomen metsäpeuratutkimukseen ja sitä tekeviin tutkijoihin. Suomessa metsäpeuratutkimuksella on rajalliset resurssit ja se on keskittynyt käytännössä pienen tutkijaryhmän vastuulle Lukessa ja Metsähallituksessa. Esimerkiksi Luken Riistaekologiaryhmä antaa vuosittain noin 200 lausuntoa maankäyttöön liittyvistä hankkeista, jotka jäävät muutamien henkilöiden hoidettavaksi. Tutkijoiden tulee samanaikaisesti laatia lausuntoja, tuottaa uutta tutkimustietoa sekä lisätä yhteiskunnallista ymmärrystä aiheesta. Kiireen lisäksi painetta kasvat-
taa myös tutkijoiden ja viranomaisten kokema vastuu koko lajin tulevaisuudesta.

Sekä alueellisten ympäristöviranomaisten että tutkijoiden näkökulmasta tuulivoimarakentaminen on edennyt viime vuosina erittäin nopeasti. Haasteita tuulivoiman ja metsäpeuran välillä oli aistittavissa jo kymmenkunta vuotta sitten, jolloin ympäristöministeriön suuntaan esitettiin jo toiveita kokonaisvaltaisemmasta suunnittelusta. Keski-Pohjanmaan tuulivoimakehityksen todellinen nopeus tuli kuitenkin yllätyksenä ja on edellyttänyt tilanteen uudelleenarviointia. Nyt rakentaminen näyttää viranomaisista ja tutkijoista hallitsemattomana kokonaisuutena, jossa kattavaa yhteisvaikutusten arviointia tai systemaattista yhteissuunnittelua ei ole tehty. Lisäksi kaavoitus on hajanaista ja pirstaleista monella hallinnon tasolla. Nykyisessä käytännössä kokonaisvaikutusten arviointi on pitkälti hanketoimijoiden laatimien selvitysten varassa, joiden ei kuitenkaan koeta vastaavan viranomaisselvityksiä laadultaan, eikä niiden objektiivisuuteen luoteta laajasti mahdollisten intressiristiriitojen vuoksi.

Tutkimus toimii usein omalla aikasyklillään ja näin on käynyt myös metsäpeuraan kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa. Tuulivoimakehityksen nopeus on haastanut tutkimustiedon tuotantoa, eikä ihmisperäisen muutoksen vaikutuksista metsäpeuraan ole vielä saatavilla kotimaista tietoa. Ideaalisti pitkittäistutkimukset olisi käynnistetty jo huomattavasti aikaisemmin, jotta vaikutusten korrelaatiota olisi voitu analysoida ja vertailla luotettavasti. Lisähaasteena on, että vertailukelpoista aineistoa varten laajoja tuulivoima-alueita pitäisi olla jo rakennettuna. Kotimaisen tiedon puuttuessa, nykyinen tulkinta nojaakin pitkälti metsäpeuran suvun muista alalajeista/roduista saatuun tutkimustietoon. Kanadan karibujen tiedetään olevan herkkiä ihmistoiminnan vaikutuksille, ja Suomen naapurimaissa tehdyt tutkimukset kertovat porojen välttävän tuulivoimaa erityisesti vasomisaikaan. Tietoa tullaan saamaan tulevaisuudessa esimerkiksi Halsuan Honkakankaan ja Lestijärven tuulivoimahankkeista, joiden lähistöllä on esiintynyt runsaasti metsäpeuroja ennen rakentamisen aloittamista.

Lisää epävarmuutta tuo se, että hankkeiden suoria vaikutuksia metsäpeuran kannan kehitykseen on vaikea arvioida. Vaikutukset ovat usein monimutkaisia, epäsuoria ja tapahtuvat aikaviiveellä. Häiriöt, rakenteet ja niihin liittyvä laajempi infrastruktuuri voivat ohjata eläimiä siirtymään vähemmän häiriöisille alueille, mikä voi johtaa esimerkiksi tehostuneeseen saalistukseen, lisätä liikenneonnettomuuksia tai heikentää ravinnonsaantia. Tutkijat korostavat, että samalla ihmisten arkihavainnot voivat johtaa virheellisiin johtopäätöksiin: metsäpeurojen kohtaaminen tuulivoima-alueella ei tarkoita, että laji menestyisi rakennetulla alueella erityisesti pitkällä aikavälillä.

Nykyinen vuoropuhelu viranomaisten ja hanketoimijoiden välillä on vähäistä ja tapahtuu pääosin virallisten prosessien kautta. Epävirallista keskustelua ja ajatus-tenvaihtoa käydään lähinnä hankkeita edistävien konsulttien ja tutkijoiden välillä. Kuntakehittäjien tavoin myös viranomaiset ja tutkijat kaipaavat kansallisen tason poliittista ohjausta. Heidän näkökulmastaan tarvittaisiin strategisia linjauksia, joiden avulla tuulivoiman haittoja voidaan ennakoivasti minimoida. Ohjauksen tulisi olla ennakoivaa, ja haittoja koskevan näytön tulisi ensisijaisesti olla haitan aiheuttajan vastuulla. Riittävän laajan ja ratkaisukeskeisen asiantuntijaryhmän perustaminen voisi osaltaan lisätä luottamusta tutkimukseen ja sen käyttöön päätöksenteossa.

YVA-menettelyyn liittyy epäselvyyksiä ja puutteelliseksi koettuja käytäntöjä

Tuulivoimakeskustelussa on noussut esiin myös YVA-menettelyyn liittyvät epäselvyydet ja puutteelliseksi koetut käytännöt. YVA-menettelyn yhteysviranomaisen perustellusta päätöksestä ei voi valittaa, eikä sitä lain mukaan tarvitse ottaa huomioon tuulivoimayleiskaavaa koskevassa päätöksenteossa. YVA-lain mukaan perusteltu päätelmä ja YVA-selostus tulee huomioida kyllä lupamenettelyssä ja lupapäätöksessä, mutta kunnan tekemä kaavapäätös ei ole lupa. Periaatteessa YVA-selostus ja perusteltu päätelmä tulisi liittää voimaloiden rakennuslupahakemuksiin ja ottaa niissä huomioon, mutta Lupa- ja valvontaviraston (LVV) mukaan näin tapahtuu kuitenkin vain harvoin (Yle, 2026).

Nykyisin tuulivoimahankkeet toteutetaan ns. yhteismenettelyssä, jossa YVA-menettely ja kaava etenevät rinnakkain. Tällöin selvitysten tulisi periaatteessa täyttää kaavoituksen edellyttämä laatu. Viranomaisten mukaan käytännössä valmistelu kuitenkin nojaa usein YVA-menettelyn yhteydessä laadittuihin selvityksiin, joihin liittyy edellä kuvattua epäluottamusta ja koettuja intressiristiriitoja. Myös yhteisvaikutusten arviointi eroaa merkittävästi YVA-menettelyssä verrattuna kaavaselvityksiin tai Natura-arviointiin. Siinä missä YVA:ssa huomioidaan pääsääntöisesti vain luvitetut ja toteutuneet hankkeet, Natura-arvioinnissa tulee huomioida myös vireillä olevat tuulivoimakaavat ja muut suunnitelmat toteutuneiden hankkeiden lisäksi. Tämä ero arviointilogiikassa voi johtaa toisistaan poikkeaviin johtopäätöksiin.

Myös alueelliset luonnonsuojelijat näkevät YVA-käytännöissä parantamisen varaa. Heidän mukaansa tarvitaan yhtäältä nykyistä tarkempia ja laadukkaampia selvityksiä, mutta toisaalta myös selkeitä ja tiiviitä yhteenvedoja YVA-selostuksista, jotta hankkeiden yhteisvaikutuksia olisi helpompi hahmottaa ja arvioida. YVA-menettely koetaan ylipäättään haastavaksi. Selvitykset ovat usein laajoja ja vaikeaselkoisia, mikä vaikeuttaa niihin perehtymistä ja niistä käytävään keskusteluun osallistumista erityisesti maallikoiden näkökulmasta. Merkityksellisten osallistumismahdollisuuksien puute puolestaan syventää epäluottamusta hankekehittämistä ja päätöksentekoa kohtaan.

Nykyinen kehityskaari ei palvele kenenkään etuja

Kaikki haastattelemamme tuulivoimaan liittyvät toimijaryhmät kokivat keskustelun tulehtuneen ajan kuluessa. Sekä metsäpeuraan liittyvien suojelunäkökohtien että taloudellisten intressien koettiin jyräävän muut arvot – riippuen valitusta tarkastelunäkökulmasta. Vuorovaikutuksen muodoista ja laadusta kertoo se, että kaikki tahot jakoivat kokemuksen siitä, etteivät muut kunnolla ymmärrä heidän lähtökohtiaan, vastuitaan tai huoliaan.

Kaikilla haastatelluilla toimijaryhmillä oli kuitenkin selvä halu edetä tilanteessa rakentavasti, sillä nykyinen asetelma koetaan henkisesti raskaaksi eikä sen nähdä palvelevan kenenkään etua pitkällä tähtäimellä. Nykyinen vuoropuhelu hankekehittäjien ja sidosryhmien kanssa käydään pääosin YVA-prosessin puitteissa. YVA-menettelyä ei kuitenkaan yksinään koeta riittävän merkitykselliseksi tai tarkoituksenmukaiseksi vuorovaikutuksen muodoksi näin moniulotteisessa kysymyksessä.

Johtopäätökset ja jatkoaskeleita

Hankekehityksen rakenteellinen epävarmuus ajaa kohti ”all-in” -ratkaisuja

Suomessa tuulivoimarakentamisen ja koko vihreän siirtymän kokonaishallintaa haastaa hankekehitykseen sisäänrakennettu epävarmuus. Johtuen hankekehityksen pitkistä suunnitteluprosesseista, epävarmasta toteutumisesta ja hitaudesta koituvista kustannuksista, tilanne synnyttää kunnille kannustimet pyrkiä edistämään mahdollisimman monia alueella kehitettävistä hankkeista. Viranomaisten näkökulmasta sama epävarmuus johtaa päinvastaiseen tulkintaan: varovaisuusperiaatteen mukaisesti heidän on arvioitava hankkeiden vaikutuksia olettaen, että kaikki vireillä olevat hankkeet toteutuvat. Tämä jännite johtaa tilanteeseen, jossa yksittäisiä hankkeita ei tarkastella osana hallittua kokonaisuutta, vaan potentiaalisesti toteutuvien hankkeiden kasautuvana massana.

Yhteistoiminnallisten alustojen puuttuessa, nykyinen järjestelmä tekee kokonaisvaltaisesta suunnittelusta vaikeaa, etenkin jos paikalliset tai eri hallintotasojen intressit risteävät merkittävästi. Kyse ei ole yksinomaan tuulivoimakehittämiseen liittyvästä ongelmasta, vaan laajemmasta rakenteellisesta haasteesta, joka korostuu nyt erityisesti vihreän siirtymän hankkeiden nopeassa lisääntymisessä ja niiden alueellisessa kasaantumisessa.

Parempi tutkimustieto ei yksin ratkaise kiistakysymyksiä

Vaikka tätä selvitystä varten käydyissä keskusteluissa korostui usein tarve paremmalle ja tarkemmalle tutkimustiedolle, on epätodennäköistä, että tutkimus yksinään ratkaisee syntynyttä tilannetta. Kokemukset esimerkiksi kaivosalalta osoittavat, että tilanteissa, joissa luottamus tiedon tuottajiin on heikkoa, tutkimuksen laadulla tai määrällä ei ole enää ratkaisevaa merkitystä (Kotilainen & Fraser, 2025). Tiedämme, että tulevia tutkimusraportteja tai muita selvityksiä voidaan kyseenalaistaa jo ennalta, koska niitä ei koeta riittävän riippumattomiksi.

Pitkittäistutkimuksien toteuttaminen vie myös huomattavasti aikaa, joskus vuosikymmeniä, eikä niiden tuloksia voida jäädä odottamaan tilanteessa, jossa päätöksiä tehdään jatkuvasti ja nopeasti. Kuten monissa muissa tietoon liittyvissä konfliktoihin

tuneissa kysymyksissä, tuloksia voidaan haastaa, korrelaatioista voidaan kiistellä, ja tutkimuksen varmuusastetta vaatia kasvattamaan loputtomiin ilman, että se lopulta purkaa itse kiistaa. Tutkimustieto ei myöskään ratko niitä syvempiä identiteettiin, osallisuuteen ja kontrolliin liittyviä ristiriitoja, joita konflikti saattaa symbolisesti ilmentää (Madden & McQuinn, 2014).

Jatkoaskeleita: Tilanteissa, joissa ns. tosiasioihin liittyy erimielisyyksiä, tutkimustiedon rinnalle tarvitaan määrätietoista luottamuksen rakentamista ja jaetun ymmärryksen kehittämistä. Tämä edellyttää vuorovaikutusta tutkimuksen, viranomaisten, hankekehittäjien ja paikallisten toimijoiden välillä sekä foorumeita, joissa epävarmuuksia voidaan käsitellä yhdessä mielekkäästi ilman, että ne automaattisesti kääntyvät jyrkäksi vastakkainasetteluiksi. Luottamus mahdollistaa myös virheiden myöntämisen, suunnanmuutokset sekä haavoittuvuuden ja keskeneräisyyden näyttämisen.

Yhteistoiminnallisen hallinnan työkaluista esimerkiksi yhteisen tiedontuotannon prosessit (englanniksi: joint fact finding) voivat auttaa saavuttamaan yhteisymmärrystä tai ainakin kaventamaan erimielisyyksien ja epävarmuuden alueita (esim. Saarikoski ym., 2024). Näissä prosesseissa osapuolet kokoavat yhteen relevantin tiedon ja käyvät vuoropuhelua asiantuntijoiden ja päätöksentekijöiden kanssa puolueettoman fasilitaattorin tai sovittelijan avustuksella. Prosessissa pidetään sekä faktat että arvot mukana keskustelussa, kiinnitetään erityistä huomiota asiantuntija- ja tutkimustiedon ”kääntämiseen” helposti omaksuttavaan muotoon, ja tähdätään yhteiseen ymmärrykseen (Kangasoja ym., 2024: 18).

Suojavyöhykkeet pullonkaulana, mutta niiden taustalla on muitakin kysymyksiä

Natura-alueisiin liittyvät viiden kilometrin suojavyöhykkeet ovat saaneet kannatusta myös tahoilta, jotka vastustavat tuulivoimaa muista kuin metsäpeuraan liittyvistä syistä. Laajemmassa kontekstissa tuulivoima kytkeytyy esimerkiksi maiseman rakenteen muutokseen ja muihin vihreän siirtymän kokonaisvaikutuksiin. Mikäli keskustelu ja ratkaisut keskittyvät yksinomaan suojavyöhykkeisiin, muut tuulivoimaan liittyvät huolet voivat nousta vastaavanlaisiksi pullonkaulaksi pidemmällä aikavälillä.

Jos tuulivoimaan kohdistuviin huoliin ei kyetä vastaamaan kokonaisvaltaisesti (Tolvanen ym., 2024), oikeudellisten kiistojen määrän voidaan odottaa kasvavan. Tämä kuormittaa tuomioistuimia ja viivästyttää hankkeiden etenemistä. Epäoikeudenmukaisuuden kokemus johtaa helposti valituksiin ja juridisiin vaihtoehtoihin, joiden kautta pyritään saada oma ääni kuulumaan (Kankare, 2026). Niin sanotut ”oikeudenmukaisen siirtymän oikeudenkäynnit” ovatkin yleistyneet maailmanlaajuisesti tilanteissa, joissa hankkeiden sosiaalisia ja ympäristövaikutuksia on alettu haastamaan paikallistasolla.

Jatkoaskeleita: Kestävien ratkaisujen edellytyksenä on, että tuulivoiman vaikutuksia tarkastellaan laajemmin kuin yksittäisten pullonkaulojen kautta. Tämä tarkoittaa sosiaalisten, ympäristöllisten ja alueellisten huolien tunnistamista jo varhaisessa vaiheessa sekä osallistavampia ja ennakkoivampia suunnitteluprosesseja, joiden avulla ristiriidat voidaan käsitellä ennen niiden juridisoitumista. Konfliktit kertovat usein siitä, että pelissä on niin tärkeitä arvoja, että niiden puolesta ollaan valmiita taistelemaan.

Liiallinen kiire voi hidastaa etenemistä pitkällä aikavälillä

Yhteiskunnallisesti ilmastokriisin ratkaiseminen edellyttää nopeita toimia, joka tarkoittaa myös kuntien osallistumista EU:n ja Suomen ilmastotavoitteiden edistämiseen. Kuntatasolla taloudelliset intressit ovatkin tunnistettu yhdeksi tärkeimmistä ajureista vähäpäästöisen teknologian rakentamiselle (Jänicke & Quitzow, 2017). Rajalliseksi koetut investointi-ikkunat ovatkin kannustaneet kuntia edistämään tuulivoimahakkeita nopeasti. Ilmastokriisiin liittyvä kiire ja vihreään siirtymään liittyvät yhteiskunnalliset tavoitteet eivät kuitenkaan tarkoita, että paikallisia huolia ja ympäristövaikutuksia voidaan ohittaa (Kotilainen ym., 2026). Nopea kehitys herättää myös varovaisuutta ja epäluottamusta – silloin turvallisiksi strategiaksi voidaan kokea kaikkien hankkeiden vastustaminen mahdollisten riskien minimoimiseksi. Kiire luo todellisen riskin, että päätöksiä tehdään ilman kokonaisvaltaista harkintaa.

Konfliktoituneessa tilanteessa ratkaisuja lähdetään etsimään oikeusteitse. Se on kuitenkin hidasta ja juridinen ratkaisu harvoin jättää hävinneelle osapuolelle tunnetta mielekkäästä ratkaisusta. Huonot kokemukset muistetaan ja ne kaivetaan esiin ”kurjuuden ämpäristä”, kun seuraavasta tärkeästä asiasta pitäisi sopia (Kangasoja ym. 2024: 15). On selvää, että metsäpeuran suojelutoimet etenevät Suomessa esimerkiksi palautusistutusten kautta (ks. Yle, 2025) samalla kun puhtaan siirtymän hakkeita pyritään nopeuttamaan. Keskeinen kysymys on, miten törmäyskurssi voidaan välttää ja edistää molempia tavoitteita samanaikaisesti?

Jatkoaskeleita: Juridista polkua nopeampi ja kestävämpi ratkaisu on edetä hieman hitaamman harkinnan mahdollistavan yhteistoiminnan ja vuoropuhelun kautta eri toimijoiden välillä. Tätä voidaan toteuttaa esimerkiksi neutraalin osapuolen fasilitoimana, jolloin osapuolet voivat osallistua luottamusta rakentavaan prosessiin ja keskittyä ratkaisujen etsimiseen. Tavoitteena on käsitellä epävarmuuksia ja ristiriitoja ennakoivasti, ennen kuin ne eskaloituvat oikeudellisiksi kiistoiksi, ja luoda yhdessä yhteinen ymmärrys sekä hyväksyttävät toimintatavat neuvottelemalla.

Tietoa Akordista

Akordi on vuonna 2013 perustettu riippumaton yhteiskunnallinen yritys, jonka omistavat kokonaisuudessaan sen toiminnassa mukana olevat asiantuntijat. Akordi toimii ammattimaisena neutraalina osapuolena ja on erikoistunut avustamaan ympäristön suunnittelu-, politiikka- ja päätöksentekoprosessien osapuolia erilaisten tarpeiden ja intressien yhteensovittamisessa. Akordin lähestymistapa perustuu vahvaan tutkimuspohjaan, jota täydentävät jatkuva yhteistyö ja kokemusten vaihdolla alan johtavien kansainvälisten toimijoiden kanssa.

Lue lisää Akordin työstä: <https://akordi.fi>

Lähteet

- EK (2025). Dataikkuna: Suomen vihreät investoinnit.
<https://ek.fi/tutkittua-tietoa/vihreat-investoinnit/>
- Helsingin Sanomat (2022). Helsingin ”poro” eli eksynyt metsäpeura pääsi takaisin luontoon – Näin elävät sen lajitoverit. Uutinen, 20.2.2022.
<https://www.hs.fi/tiede/art-2000008502307.html>
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A., & Liukko, U-M. (toim.) (2019). Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki.
- Jänicke, M., & Quitzow, R., 2017. Multi-level reinforcement in european climate and energy governance: mobilizing economic interests at the sub-national levels. Environ. Policy Governance 27 (2), 122–136. <https://doi.org/10.1002/eet.1748>
- Kangasoja, J. (2025). Vihreän siirtymän konfliktien ennakointi- ja ratkaisutoiminnan skaalaaminen. <https://akordi.fi/akordiprojects/vihrean-siirtyman-konfliktien-ennakointi-ja-ratkaisutoiminnan-skaalaaminen/>
- Kangasoja, J., Kotilainen, J., Luoma, E., Näsman, M., Peltonen, L., & Turunen, J.-P. (2024). Vihreän siirtymän paikallinen hyväksyttävyyys: Pelikirja. Akordi Oy:n julkaisuja. https://akordi.fi/wp-content/uploads/2024/12/Akordin_Vihrean_Siirtyman_pelikirja_web.pdf
- Kankare, V. (2026). Tuulivoimaan liittyvät oikeudelliset kiistat oikeudenmukaisen siirtymän kipupisteinä: Analyysi valituksista hallinto-oikeuksiin. Publications of the University of Eastern Finland, Reports and Studies in Social Sciences and Business Studies, No 31. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-5893-8>
- Kauppalehti (2025). Tuulipuistot uhkaavat kaatua uuteen sääntöön: Metsäpeuroille määrättiin yllättäen iso suojavyöhyke. Uutinen, 31.10.2025. <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/a/be033a74-7ced-4283-9a6d-a7869f8b592e>
- Keskipohjanmaa (2025). Tuulivoimaa on vyörytetty metsäpeuroille tärkeiden alueiden lähelle – Nyt ely painaa jarrua: ”Väljyyttä ja väistövaraa ei enää ole”. Uutinen, 18.10.2025. <https://www.keskipohjanmaa.fi/artikkeli/tuulivoimaa-on-vyorytetty-metsapeuroille-tarkeiden-alueiden-lahelle-nyt-ely-painaa-jarrua-valjyy>
- Kotilainen, J.M., & Fraser, J. (2025). Collaborating Beyond the Concession: Moving towards water stewardship in mining. Kirjassa: Mononen, T., & Peltonen, L. (toim.). Future Transitions in the Mining Industry: Challenges for Sustainable Development. Routledge. s. 99–117.
- Kotilainen, J. M., Sairinen, R., Lehtimäki, H., & Mielonen, N. (2026). Multilevel governance under urgency: Developing battery industry in the EU. Resources Policy, 112, 105825. <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2025.105825>
- Luke (2024). Suomenselan metsäpeurakanta vakaa. Uutinen, 20.3.2024. <https://www.luke.fi/fi/uutiset/suomenselan-metsapeurakanta-vakaa-1>
- Luke (2025). Kainuun metsäpeurakanta vähentynyt. Uutinen, 2.5.2025. <https://www.luke.fi/fi/uutiset/kainuun-metsapeurakanta-vahentynyt>

- Madden, F., & McQuinn, B. (2014). Conservation's blind spot: The case for conflict transformation in wildlife conservation. *Biological Conservation*, 178: 97–106. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2014.07.015>
- MML (2026). Maanmittauslaitoksen Maastotietokanta. Viitattu 03/2026. Creative Commons -lisenssi <https://www.maanmittauslaitos.fi/avoindata-lisenssi-cc40>
- MMM (2023). Metsäpeurakannan hoitosuunnitelma: Suomen metsäpeurakannan hoidon ja suojelun toimenpiteet ja tavoitteet. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2023:2. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-735-8>
- Paasivaara, A. (2022). Asiantuntija-arviointi Keski-Suomen 2040 kaavaehdotukseen ehdolla olevien tuulivoima-alueiden vaikutuksista metsäpeuraan (Rangifer tarandus fennicus) [30.1.2023 korjattu versio]. Luke. <https://keskisuomi.fi/wp-content/uploads/2023/02/Metsapeuraselvitys-II-vaiheen-selvitys-ja-vaikutusten-arviointi-30.1.23.pdf>
- Peltonen, L., Donner-Amnell, J., & Nokelainen, S. (2024). Tuulivoiman hyväksyttävyyden nykytila ja näkymät Suomessa. Publications of the University of Eastern Finland: Reports and Studies in Social Sciences and Business Studies, No. 21. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-4931-8>
- Pulliainen, E., & Leinonen, A. (1990). Petra: Karjalan peura. Tammi.
- Saarikoski, H., Vikström, S., & Peltonen, L. (2024). Knowledge co-production around the cormorant-fishing conflict using a joint fact-finding approach. *Environmental Science & Policy* 151: 103628. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2023.103628>
- Tolvanen, A., Routavaara, H., Jokikokko, M., & Rana, P. (2023). How far are birds, bats, and terrestrial mammals displaced from onshore wind power development? – A systematic review. *Biological Conservation*, 288, 110382. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2023.110382>
- Tolvanen, A., Holttinen, H., Aston, J., Lampela, M., Mathiesen, K.E., Merilä, P., Peltonen, L., Pouta, E., Rudolph, D.P., Schmidt, H., Tegen, S., Tokola, T., & Hübner, G. (2024). Näin rakennat luottamusta: Kuusi tapaa vahvistaa tuulivoiman hyväksyntää. Luke Policy Brief 8/2024. Luonnonvarakeskus.
- Tolvanen, A., Holttinen, H., Laine-Petäjäkangas, A., Tokola, T., Pouta, E., Antila, M., Heinonen, T., Jokikokko, M., Karlsson, T., Koponen, K., Lampela, M., Lindroos, T., Maanavilja, L., Mäntymaa, E., Rana, P., Routavaara, H., Selkimäki, M., & Juutinen, A. (2025). Synteesiraportti: Kuinka tuulivoima sovitetaan yhteen metsien ja soiden käytön kanssa? Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus, 29/2025. Luke. <https://jukuri.luke.fi/server/api/core/bitstreams/6e558e2b-405c-4315-89a2-0cf8edf56131/content>
- Vaasan hallinto-oikeus (2025). Päätös, 1513/2025 (Dnro 1667/03.04.04.04.16/2024; 1669/03.04.04.04.16/2024).
- Yle (2025). Metsäpeuran suojeluun miljoonien rahoitus – yli puolet maailmankannasta elää Suomessa. Uutinen, 2.7.2025. <https://yle.fi/a/74-20170585>
- Yle (2026). Tuulipuistojen yhteisvaikutuksia on yhä vaikeampi suitsia, kun puistoja suunnitellaan kylki kylkeen. Uutinen, 28.2.2026. <https://yle.fi/a/74-20202978>